

ЕВРОПЕЙСКИ ПАРЛАМЕНТ PARLAMENTO EUROPEO EVROPSKÝ PARLAMENT EUROPA-PARLAMENTET
EUROPÄISCHES PARLAMENT EUROOPA PARLAMENT ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ EUROPEAN PARLIAMENT
PARLEMENT EUROPÉEN PARLAIMINT NA ĽEOPA PARLAMENTO EUROPEO EIROPAS PARLAMENTS
EUROPOS PARLAMENTAS EURÓPAI PARLAMENT IL-PARLAMENT EWROPEW EUROPEES PARLEMENT
PARLAMENT EUROPEJSKI PARLAMENTO EUROPEU PARLAMENTUL EUROPEAN
EURÓPSKY PARLAMENT EVROPSKI PARLAMENT EUROOPAN PARLAMENTTI EUROPAPARLAMENTET

FOCUS

2008: Rok medzikultúrneho dialógu

V rýchlo sa globalizujúcim svete sa rôznorodé kultúry, tradície a myšlienkové smery prelínajú čoraz viac. Nie náhodou bol rok 2008 vyhlásený za Európsky rok medzikultúrneho dialógu. Dôležitú úlohu by v ňom chcel zohrávať aj Európsky parlament. Práve na tomto fóre sa totiž prelínajú jazyky a tiež kultúra 27 členských štátov EÚ. A práve na tomto mieste vystupujú čoraz častejšie aj významné kultúrne osobnosti. Prinášame vám myšlienky niekoľkých z nich.

V tomto špecializovanom článku vám priblížime názory a postoje niekoľkých osobností kultúrneho a spoločenského života, ktoré zavítali do Európskeho parlamentu. O samotnom roku dialógu medzi kultúrami sme sa zároveň porozprávali s predsedom EP Hansom-Gertom Pötteringom.

Rozhovor s predsedom EP Pötteringom

Koncom roka 2007 sme sa porozprávali s predsedom EP o úlohe, ktorú má Parlament zohrávať v budúcnosti pri presadzovaní mieru a tiež o jeho osobných skúsenostiach, ktoré v tomto smere v uplynulom roku nadobudol.

Budúci rok bude rokom dialógu medzi kultúrami. Uviedli ste, že je to pre vás kľúčové. Prečo vás zaujíma práve táto téma?

Porozumenie medzi kultúrami je kľúčové pre svetový mier. Konkrétnie, vzťahy medzi západným svetom a arabským či islamským svetom budú v 21. storočí rozhodujúce. Som hlboko presvedčený, že terorizmus by nemal mať šancu zapustiť korene. Niektorí teroristi tvrdia, že používajú silu, pretože ich tak učí Islam. Toto je neprijateľné, pretože Islam sám o sebe je mierovým náboženstvom.

Nikdy nezabudnem na prejav bývalého egyptského lídra Anwara el-Sadata v Európskom parlamente, kedy silno poukázal na tento bod: skutočný Islam je náboženstvom mieru. Musíme využiť príležitosť skontaktovať sa s ľuďmi dobrej vôle v islamskom svete. Ak tak urobíme, niektorými predpovedaná "zrážka civilizácií" sa neskutoční. Je teda našou zodpovednosťou rozvíjať tento dialóg, ktorý musí byť založený na vzájomnej tolerancii a pravde. Nemôže sa jednať o "jednosmerku".

Niekedy niet dôvod pre nádej. Ste optimistom, že veci sa skutočne môžu posunúť správnym smerom?

Videli ste už niekedy, aby zvítazil pesimista? Musíme byť optimistami. Ako kresťan hovorím, že nádej a optimizmus sú súčasťou nášho života. Úspech a svoje ciele dosiahnete len ak v nich veríte. Vezmite si napríklad proces európskej integrácie. Mal som tú možnosť byť v Európskom parlamente od roku 1979. V tom čase by si veľa ľudí ani nepomyslelo, že Európa by raz mohla byť opäťovne zjednotená, že by sme mohli mať silný Európsky parlament, silnú európsku menu. A predsa sme toto všetko dosiahli. Nie za jeden týždeň, ale usilovnou prácou, dobrou vôľou a spoluprácou s ostatnými. Takže som optimistický, že uspejeme, pokiaľ ide o dialóg kultúr.

Duchovný vodca Satguru Baba Ji

V stredu 26. septembra 2007 navštívil Európsky parlament v Štrasburgu indický duchovný vodca Satguru Baba Hardev Ji. Pozvala ho britská poslankyňa indického pôvodu Neena Gill. Jeho návšteva je prvá zo série stretnutí v rámci nadchádzajúceho Roku pre medzikultúrny dialóg. Satguru Baba Ji vedie Nirankariho univerzálne bratstvo, spirituálne hnutie, ktoré propaguje lásku a harmóniu medzi ľuďmi. Hnutie má vo svete viac než dve tisíc centier a niekoľko miliónov členov.

Predsedu Parlamentu Hans-Gert Pöttering po stretnutí uviedol: "Som presvedčený, že náboženskí lídri, ktorí sa usilujú o spolužitie v mieri a tolerancii, môžu významným spôsobom prispieť do našej spoločnosti. Veľmi preto vítam iniciatívu hnutia, ktoré vedie Satguru Baba Ji a ktoré podporuje dialóg medzi vierovyznania mi v južnej Ázii. Jeho spôsob združovania predstaviteľov rôznych náboženstiev, za účelom diskusie o úlohe spirituality pri šírení všeobecných ľudských hodnôt, je podobný nášmu prístupu v Európskej únii."

Satguru Baba Ji nám v Štrasburgu poskytol rozhovor. Spýtali sme sa ho na význam poznávania, spirituality a mierového spolužitia ľudí rôzneho vierovyznania či kultúr.

Práve ste sa stretli s predsedom EP Pötteringom. Aký zmysel majú stretnutia medzi duchovnými a politickými lídrami? Aké posolstvo ste mu odovzdali?

V prvom rade sme diskutovali o princípoch a hodnotách misie Nirankari, ktorej cieľom je vybudovanie univerzálneho bratstva. Ide nám o ľudské bytosti, bez ohľadu na to, či bývajú v Európe alebo v Indii. A prinášame poznanie, že ako ľudstvo musíme spolunažívať v mieri.

Kedže politici riadia vlády a rôzne inštitúcie, zohrávajú dôležitú úlohu. Ich úlohou nie je len riadiť záležitosti krajiny, ale zapojiť do toho aj "ľudský rozmer". S predsedom Pötteringom sme diskutovali o duchovnej stránke politiky a o spôsobe, ako medzi ľudí vniest' harmóniu.

Rok 2008 je Európskym rokom medzikultúrneho dialógu. Vaše hnutie podporuje toleranciu a úctu medzi národmi. Ako sa pri pohľade na dnešnú Európu dá dosiahnuť, aby rôzne etnické, kultúrne a náboženské skupiny žili v harmónii?

Spája nás láska a súcit. Ľudia sú rozdelení kvôli svojim postojom a odlišným svetonázorom. Skutočné bratstvo možno vybudovať len tak, že si každý uvedomí jednotu boha. V našej misii máme hinduistov, kresťanov, muslimov, sikhov, ľudí z rôzneho prostredia. Len v samotnej Indii máme viac než 17 jazykov a 83 rozličných nárečí.

Podobne je to aj v Európe. V Európskom parlamente sa používa 23 jazykov. Takže ak si vezmete jazykové a iné otázky, existujú tu rozdiely, ktoré vytvárajú rôznorodosť. Presne ako vy v Európe, aj my tvrdíme, že ľudí môže spájať "jednota v rozmanitosti". Treba však na tom pracovať. Keď sa stretnú rôzne kultúry, mali by spolu prekvitať. Tak ako v záhrade ruža nepovie tulipánu: "Pre teba tu nie je miesto!"

Ozývajú sa hlasys, že v Európe dochádza k duchovnej kríze, ktorá je spojená s klesajúcou návštevnosťou tradičných kostolov. Je to z vášho pohľadu prínosom alebo záťažou pri budovaní multikultúrnej spoločnosti žijúcej v mieri?

Trochu to veci komplikuje. Konzumná stránka života zaváži čoraz viac, ľudia prikladajú materialistickým výdobytkom viac dôležitosť. Čoraz menej navštevujú tradičné miesta pobožnosti. Náboženstvo je však vo svojej podstate náboženstvom humanity, lásky a súcitu. Jeden básnik v Indii raz napísal: "Človek nepotrebuje nevyhnutne náboženské miesta ako také, pretože môže slúžiť bohu tak, že bude milovať ľudstvo."

Musíme sa spýtať sami seba: Milujeme ostatných a súcitíme s nimi, sme pokorní, sme ochotní pomôcť nie

z chamtivosti a sebectva, ale z lásky a nezištné? Človek, ktorý tak koná a zároveň napíňa svoje materialistické potreby, sa môže stať lepším človekom. Samozrejme, najprv by sme mali pochopíť, čo znamená uctievať boha: láska, súcit a tolerancia sú toho hlavnými prvkami.

Učíte, že ak ľudia chcú získať znalosti, musia o to požiadat'. V Európskej únii sa často spomína koncept celoživotného vzdelávania. Čo by mali ľudia robiť, aby zostali otvorení pre nové vedomosti?

Učenie sa a získavanie vedomostí je nikdy nekončiacou cestou. Pre blaho ľudstva by to mal byť pokračujúci proces, ktorý trvá až do posledného výdychu. Pravé poznanie prospieva jedincovi, aj celému ľudstvu. Umožňuje totiž vybudovať zdravé a harmonické prostredie.

Ľudia v Európe by si mali ponechať otvorenú myseľ a otvorené srdce. To bolo základom rozvoja Európy v minulosti. Hoci je v Európe toľko krajín, dnes sú združené a majú Európsky parlament. A tento ľudský prístup je pre obyčajných ľudí dôležitý. Sme jedna rodina. Tak ako v rodine sa bratia môžu pohádať kvôli majetku, avšak napokon musia prijať blížneho za brata.

Veľký Mufti: " To človek je posvätný, nie kúsok zeme!"

Veľký Mufti Sýrie, najvyššia autorita náboženského práva v sunitských muslimských krajinách, zavítal do Európskeho parlamentu. V utorok 15. januára 2008 sa osobne prihovoril poslancom EP v Štrasburgu. Jeho návšteva sa uskutočnila na začiatku Európskeho roka medzikultúrneho dialógu. Práve o vzťahoch medzi kultúrami a náboženstvami sme sa ním rozprávali aj my.

Veľký Mufti Ahmad Badr al-din Hassoun však neprišiel do Parlamentu sám. Sprevádzal ho chaldejský biskup Antoine Odo, ktorý nám zároveň tlmočil slová Veľkého Muftiho z arabčiny.

Včera ste pred poslancami uvideli, že ľudstvo tvorí jednu civilizáciu. Ako by sa to malo premietnuť do správania sa politikov pri riešení konfliktov vo svete?

Včera som povedal, že existuje jedna civilizácia a mnoho kultúr. Civilizácia je ako obrovská nádrž, do ktorej sa vlievajú všetky kultúry. Kultúra môže byť napríklad francúzska alebo nemecká, no všetky kultúry sa vlievajú do jedného celku, ktorý vytvára ľudskú civilizáciu. Avšak duchovná kultúra, akou je napríklad kresťanská či muslimská, dáva ľudskosti aj etický rozmer. Ľudská civilizácia je založená na morálke a rozume. Rozum stavia materiálnu časť života a morálka buduje lásku medzi nami a spája ľudí ako bratov - kultúrne a duchovne. Z tohto dôvodu môžeme dnes vo svete, ktorý sa stal malou dedinou, ťažiť zo všetkých kultúr a spájať ich do jednej civilizácie pre dobro všetkých.

V minulosti ste modlitbu alebo kázeň mohli počuť len na mieste bohoslužby. Dnes je možné prijímať tisíce televíznych staníc, pričom každá z nich odovzdáva kultúru. Naše deti dokážu počúvať celý svet. Nemôžeme im zabrániť, aby boli univerzálne vo svojej kultúre. Zároveň však človek musí chrániť svoju identitu, aby zachoval krásu sveta. Tu sa z dialógu kultúr stáva cesta šťastia pre človeka, cesta, ktorá nás vzdáľuje od konfliktu. Preto ani nemôžeme viesť vojnu proti jednej civilizácii alebo jednej kultúre, ale navzájom si pomôžeme pri budovaní civilizácie sveta.

Svätá zem je posvätným miestom pre tri veľké náboženstvá. Každé z nich pritom zdôrazňuje lásku. Mier je tam však takmer nedosiahnuteľný. Ako si to vysvetľujete?

Problém nespočíva v ľuďoch či náboženstvách, ale v politikoch, ktorí si nesprávne vykladajú náboženské texty: Bibliu, Tóru a Korán. To človek je posvätný, nie kúsok zeme, alebo kostola, Múru nárekov či mešity. V Tóre, Koráne a Biblia čítame, že prst malého dieťaťa je posvätnejší než celá zem. Dieťa je dielom Boha. Ten, kto ho ničí, útočí proti Bohu.

Zničte všetky náboženské budovy a opäťovne ich postavíme. Zničte dielo Boha - kto mu však vráti život? Proroci prišli kvôli človeku, a anjelské misie sú tiež kvôli človeku. Divné je, že sme pretvorili svätý odkaz na ospravedlnenie zabíjania ľudí. Rozhodli sme, že existujú svätý ľud a bezbožný ľud, posvätné miesto a bezbožné miesto. Len Boh sám je svätý. Ak niekto zničí dielo Michelangela, čo si o ňom pomyslíme? Ignorant, násilník, na úrovni zvierat, bez úcty voči ľudským hodnotám. Čo však vtedy, ak niekto zničí dielo, ktoré stvoriť samotný Boh?

Tí, ktorí vyrábajú nášlapné míny, zbrane hromadného ničenia sú nepriateľmi ľudskej civilizácie, pretože zabíjajú ľudí. Včera som nášmu regiónu, kolíske troch náboženstiev, odovzdal odkaz z neba sprostredkovaný cez kresťanstvo, islam a judaizmus: nezosielajte na nás oheň! Naše krajinu majú svetlo, región Blízkeho východu má svetlo. Nezosielajte oheň!

Ako bývalý mufti mesta Aleppo a súčasný Veľký Mufti Sýrie ste sa stali známym zástancom mierového spolužitia rôznych náboženských komunit. Čo ste sa naučili počas pôsobenia v Aleppe?

Ked' ma vymenovali za Veľkého Muftiho Sýrskej arabskej republiky, ľudia si mysleli, že som muftim len pre

moslimov. Avšak po mojom prvom prejave, ktorý bol vysielaný cez rádio a televíziu, som sa stal muftim pre moslimov, kresťanov, neveriacich a všetkých občanov našej krajiny.

Neobmedzujem sa len na jedno spoločenstvo: z tohto dôvodu som požiadal všetkých duchovných vodcov, aby boli otcami každého sýrskeho občana a neuzatvárali sa len pre svoje spoločenstvo. Snažím sa šíriť tento prístup do celého arabského a moslimského sveta a následne všade. Duchovní vodcovia by mali byť univerzálni, nie vyhradení len pre svoju komunitu či vierovyznanie. Pápež nezodpovedá len za katolíkov, ale za celé ľudstvo, mufti nezodpovedá len za moslimov, ale tiež za celé ľudstvo.

Filmový festival otvorí slovinský "Expres, expres"

Najbližšie štyri mesiace bude Parlament pripomínať kinosálu. Od 13. februára sa tu postupne bude premietat 14 filmov zo 14 rôznych krajín EÚ. Ich nosnou myšlienkou je dialóg medzi kultúrami. Ako vysvetlil predseda EP Hans-Gert Pöttering, Parlament chce touto formou "podporiť projekty vytvorené občianskou spoločnosťou, ktoré prispievajú k dialógu medzi kultúrami".

Iniciatíva zorganizovať takéto podujatie sa zrodila v organizácii Národné kultúrne inštitúty EÚ (EUNIC). Hoci Parlament vlni po prvýkrát udelil aj vlastnú filmovú Cenu LUX, toto filmové podujatie zájde ešte ďalej. Na premietaní jednotlivých snímok sa totiž zúčastnia aj režiséri či herci, s názormi ktorých budú môcť diváci polemizovať.

Prvou lastovičkou bude slovinský film "Expres, expres", na premietaní ktorého sa zúčastní jeho režisér Igor Stek, slovinská poslankyňa Romana Jordan Cizelj a predseda EP Hans-Gert Pöttering.

Vaya con Dios: koncert v Parlamente za práva Rómov

V roku 1986 sa stala pieseň novej belgickej skupiny Vaya con Dios "Just a friend of mine" veľkým hitom. Skupina okolo speváčky Dani Klein koncertuje ešte aj dnes, dvadsaťdva rokov po ich prvom úspechu. V pondelok 7. apríla sa predstavili priamo v budove Európskeho parlamentu v Bruseli. Pri príležitosti Medzinárodného dňa Rómov a Európskeho roka medzikultúrneho dialógu chceli poukázať na rómsku problematiku. O tejto otázke sme sa porozprávali s Dani Klein.

Čím vás zaujala rómska problematika?

S našou skupinou robíme nemálo koncertov v krajinách východnej Európy, kde žije veľa Rómov. Zaujala ma jedna vec: keď spievame "Gelem gelem", rómsku hymnu, ktorú sme zaradili do nášho repertoáru, ľudia sú vždy veľmi natešení, stotožňujú sa s touto piesňou.

Avšak ľudia, ktorí sa takto stotožnia, majú často voči Rómom diskriminačný postoj. To ma zaujalo: na jednej strane si prisvojujeme rómsku kultúru, cítime hrdosť s ľuďmi, ktorí sú zas na druhej strane odstrkovani a diskriminovaní. Ako človeka sa ma to dotklo. Nemám žiadny iný politický odkaz, len ten, aby sme sa navzájom rešpektovali.

Zastávate pozitívny prístup k Rómom, pričom zdôrazňujete najmä ich prínos pre európsku kultúru.

Áno, pretože rómska hudba prispela k umeniu vo všeobecnosti. Nie som odborníčka na klasickú hudbu, ale Brahms by nebol Brahmsem, ak by tu nebola rómska hudba. To je prípad mnohých klasických hudobných skladateľov. Rómska hudba, ich jazyk, ich tradície prispievajú k európskemu bohatstvu. Mali by sme sa najskôr zaujímať kto sú a čo chcú. Rómovia sú istým spôsobom neoblomní, chcú migrovať, nevedia žiť usadeným spôsobom života, no my ich nútimo, aby to zmenili. Títo ľudia majú môj obdiv, pretože vydržali až do dnešných dní.

V súčasnosti vidíme v Bruseli množstvo Rómov, najmä na križovatkách (ľudia žobrú peniaze od šoférov áut stojacich na červenú - pozn. aut). Mnoho ľudí mi povedalo "nedávam im nič, že takto je jednoduché". Ja si však myslím, že žiť takýmto spôsobom je veľmi ťažké. Pýtam sa, či niekto úmyselne túži celý deň dýchať výfukové plyny, aby dostal 15 či 20 centov (asi 5 až 6 Sk) a k tomu pohľadavý pohľad? Myslím si, že toto nie je správny prístup. K týmto ľuďom je potrebné pristupovať z pozitívnej stránky, podľa tohto, čo si na nich ceníme.

Môže Európa prispiť k zmene tohto prístupu?

Neviem, aké sú právomoci Európy, nie som politička. Ak však má k tomuto prostriedky, tak potom áno. Základnou myšlienkou Európy bolo vyhnúť sa napríklad tomu, aby Nemecko a Francúzsko opäť začali vojnú. Takže ak ambíciou Európy je mier, potom Európa určite môže napomôcť tomu, aby boli Rómovia akceptovaní ako súčasť európskeho obyvateľstva, avšak s ich špecifikami.

Čo vás ako umelkyňu ženie k angažovaniu sa v rómskej otázke?

Angažujeme sa vtedy, ak vidíme, že ide o správnu vec, za hodnoty ako sloboda, rešpektovanie iných. To je umelcom vlastné: nezastaviť sa kvôli rozdielom, ale z nich žiť. Umelci doslova žijú zo všetkého, čo sa ich dotýka a ovplyvňuje. Naša hudba vziašla s rôznych druhov hudby.

Rasizmus je medzi umelcami menej hmatateľný ako pri iných profesiách. Byť umelcom znamená byť na okraji, nekráčať s davom. Spoločnosť nás tiež tak trochu neznáša, vždy musíme bojovať, hľadať prostriedky na vyjadrenie sa. Fakt, že sme na okraji, nás približuje k iným komunitám, ktoré sú odsúvané na okraj spo-

ločnosti. Umenie vždy malo funkciu lámať tabu a rozširovať horizonty myslenia.

Pöttering v Katre: Musíme byť partnermi

Jednou z hlavných úloh v rámci tohtoročného Európskeho roka medzikultúrneho dialógu je podpora dialógu predovšetkým s arabskými a muslimskými krajinami. V tomto duchu sa 13. apríla uskutočnila návšteva predsedu EP v Katre. Hans-Gert Pöttering sa na podujatí s názvom "Fórum v Dohe" vyjadril tak k vzťahom s Katarom, ako aj s ďalšími arabskými krajinami na pobreží Perzského zálivu.

Členmi Rady pre spoluprácu krajín Perzského zálivu (GCC) je šesť arabských krajín. Okrem Kataru je to Saudská Arábia, Bahrajn, Kuvajt, Spojené arabské emiráty a Omán. Predseda EP Hans-Gert Pöttering na stretnutí v Dohe uviedol, že tieto štáty by mohli v budúcnosti rozšíriť rady Parlamentného zhromaždenie krajín EÚ a Stredozemného mora (Euromed). "Verím, že ste jednoznačne ďalším krokom pri budovaní susedských vzťahov. Nielen kvôli geografickej a geostrategickej otázke, ale najmä kvôli zблиžovaniu, ktoré sme dali do pohybu," zdôraznil Pöttering. Predseda EP má preto v úmysle predložiť návrh, aby dvaja národní poslanci z krajín GCC dostali v rámci zhromaždenia Euromed štatút pozorovateľov.

Líder Parlamentu následne podčiarkol aj dôležitosť vzťahov s Katarom. EÚ a Katar musia byť podľa jeho slov "partnermi v dialógu, aby prekonali nedorozumenia a neznalosť, ktoré pričasto vyúsťujú do zrážok, násilností a extrémizmu." Predseda EP sa na svojej návšteve dotkol aj iných témy. S katarskými kolegami rokoval napríklad o blízkovýchodnom mierovom procese, o energetike, regionálnej stabilité či o situácii v Iráne.

Zástupcovia mládeže z Európy a Blízkeho východu v Parante

V dňoch 25. až 28. mája Parlament zorganizoval stretnutie mladých politických lídrov z Európy, Izraela a Palestínskej samosprávy. Predseda Parlamentu Hans-Gert Pöttering pozval 21 zástupcov mládeže, na čo využil aj finančné prostriedky z ceny Hallstein, ktorú získal minulý rok vo Frankfurte. Podujatie zároveň spadá pod aktivity tohtoročného Európskeho roka medzikultúrneho dialógu.

Hauwa Ibrahim o africkej mládeži

Pri príležitosti Medzinárodného dňa africkej mládeže Parlament zorganizoval seminár. Vo štvrtok 12. júna sa tak pod patronátom predsedu EP Hansa-Gerta Pötteringa stretlo viacero osobností. Jenou z nich bola aj nositeľka Sacharovovej ceny za rok 2005, nigérijská právnička Hauwa Ibrahim. Spýtali sme sa jej, ako by v otázke rozvoja Afriky mohol pomôcť Parlament.

Po čom túžia mladí Afričania?

Mladí Afričania chcú prispiet' k mieru, slobode a ľudskej dôstojnosti. Chcú šancu žiť a tvorivo využívať nápady. Chcú dosiahnuť, aby nerozmýšľali o tom, čo budú jeť zajtra, chcú sa osloboodiť od vecí, ktoré ich spomaľujú, ako je chudoba. Chcú šancu pozitívne zmeniť spoločnosť, svoju vlast' a svet.

Ako v tomto môže pomôcť Parlament a vôbec celá EÚ?

Fakt, že Európsky parlament organizuje taký deň ako Medzinárodný deň africkej mládeže, je veľkou pocitou. V tejto súvislosti sa spomína veľkolepé vyhlásenie: "Môžeme vám dať priestor, môžme vám dať šancu. Pozvali sme vás sem, aby sme sa presvedčili, čo sme urobili inak a ako môžete veci zmeniť u vás doma." Dúfame, že sa EÚ a Parlament predovšetkým nebudú dívať na Afriku ako na jeden celok, ale ako na obrovský kontinent. Keď vidíte celok s enormnými problémami, mali by ste sa mu začať venovať jeden po druhom, riešiť problém za problémom.

Jedným z problémov, ktoré v mojej vlasti (Nigéria) riešime, je fakt, že politika vlád nie je konzistentná. EÚ a Parlament tu môžu pomôcť, pretože sú to inštitúcie, ktoré robia politiku. Navrhujem, aby si EÚ raz za tri mesiace našla čas a navštívila náš kontinent, aby videla reálnu situáciu. Máme absolútne neprimeranú infraštruktúru. Napríklad škole, ktorá v minulosti mávala 500 či 600 študentov, za posledné desaťročie narástol ich počet na 1000, zatiaľ čo vybavenosť sa primerane nezväčšila. To ovplyvňuje náladu učiteľov aj študentov.

Ďalšou vecou sú školenia učiteľov, ktorí potrebujú viac motivácie. EÚ by mohla pozvať učiteľov, aby videli, aké triedy, učebnice a laboratóriá tu máte (a aby po príchode domov použili miestne materiály a vylepšili to, čo majú) alebo aby boli školení v rôznych predmetoch (prírodné vedy, matematika,...). EÚ môže byť majákom, ktorý nám ukáže ako dôjsť do cieľa.

Je Európa pre africkú mládež vzorom? Môže im dať nádej?

Jednoznačne. Ako región ste prešli mnohými skúškami. Zo spôsobu, akým prekonávate problémy, čím všetkým ste prešli a ako rozmýšľate o budúcnosti a plánujete súčasnosť, si môžeme vziať príklad a poučiť sa. Tento nádherný Parlament je fascinujúci. Ako ste k tomu dospeli? My to možno nedokážeme, ale mladá generácie áno.

Čo sa v Afrike a Nigérii zmenilo po tom, čo ste získali Sacharovovu cenu?

Rozdiel je obrovský. Cena mi dodala vážnosť, kredibilitu a predovšetkým celosvetový rozmer a uznanie. Keďže vzdelávanie je mojom vášňou, z peňazí, ktoré som dostala spolu so Sacharovou cenou, sme založili charitu "Nadácia na podporu gramotnosti". A finančie sa rozmnožili, pretože ďalší ľudia sa rozhodli venovať viac peňazí. Vložili sme ich do banky na 5 %-ný úrok. Z tých 5 % sme 32 detí vrátili do škôl - do základných škôl, ale aj na univerzitu. Ide o deti, ktoré na školu nemajú peniaze.

Navyše, kým som vyučovala právo na Univerzite v Abuji, všimla som si, že 3000 študentov tam študovalo len asi z 200 použiteľných právnických učebníc. Vláda nám chcela odobrať akreditáciu, pretože sme nesplňali podmienky. Približne v tom čase som získala Sacharovovu cenu. Pozvali ma do Minnesoty a v príhovore som spomenula nedostatok učebníc. Rozhodli sa nám dať 8000 nových učebníc. Časť peňazí zo Sacharovovej ceny som tak použila na prepravu učebníc z USA do Nigérie. Takže môžem povedať, že

Európsky parlament zachránil akreditáciu univerzity v Abuji.

Ako môže Európa Afrike pomôcť pokiaľ ide o vývoz prírodných zdrojov (napríklad dreva) z Afriky do EÚ, nadmerný rybolov v africkom pobreží či množstvo nelegálnych pristáhovalcov prúdiacich na "starý kontinent"?

Sú tu otázky politické a otázky ekonomické. Základné ľudské práva by mali byť niekde uprostred. Ak si vezmete niečo z neoranej pôdy alebo ak ich [Afričanov] obriete o ryby, čo im za to dáte? Chcete ich obrať o všetky ryby? A nechať ich s prázdnymi rukami? Je toto váš cieľ? Myslím si, že by sme ekonomiku mali zmierniť ľudskosťou. Mali by sme globalizáciu zmierniť dôstojnosťou. Chceme svet bez teroru, chceme bezpečnosť. A prostredníctvom našej politiky nechceme dosiahnuť opak. Či už vyvážate drevo alebo ryby, pamäťajte na to, že celosvetovú politiku treba zmierniť humanitou, dôstojnosťou a rešpektom pre ľudský život.

Rozhovor: Spravodajkyňa OSN pre slobodu náboženstva Asma Jahangir

V stredu 18. júna v pléne Európskeho parlamentu vystúpila osobitná spravodajkyňa OSN pre slobodu náboženstva a vierovyznania Asma Jahangir. Táto návšteva spadá pod Európsky rok medzikultúrneho dialógu. Po slávnostnom príhovore sme sa s pakistanskou obhajkyňou ľudských práv porozprávali aj my.

Termín "medzikultúrny dialóg" znie trochu akademicky. O čo presne ide a prečo by to malo zaujímať aj bežných občanov?

Nemyslím si, že by sme mali zaujať akademický prístup, ale skôr aktívny. Medzikultúrny dialóg je o rozšírení obzorov, aby sme si vypočuli množstvo rôznorodých názorov a videli rôzne spôsoby života. Nejde len o dialóg, ale aj o vzájomné pôsobenie. Ide o vytvorenie prostredia, kde sa ľudia rôznych rás a vierovyznaní neodsúvajú do ústrania, ale kde môžu vzájomne vplývať jeden na druhého.

Ako môžu európske inštitúcie v rámci medzikultúrneho dialógu podporovať náboženskú toleranciu?

Ked' ľudia cítia, že sú nevypočutí a nepochopení, uchyľujú sa k násiliu. V tomto zmysle je vzájomné pôsobenie veľmi dôležité pre prevenciu násilia. Európa, podobne ako celosvetové spoločenstvo, by mali dať jasné posolstvo, že násilie nemôže zostať nepotrestané. Ide predovšetkým o odkaz vládam, ktoré inklinujú k netrestaniu násilia spáchaného "v mene náboženstva". Európa musí hrať vedúcu úlohu, keďže ide o prevažne demokratický región a môže nám ukázať, ako prehliubiť demokraciu a zostať pritom pluralistický.

Ktorý faktor je pre propagáciu medzikultúrneho dialógu najdôležitejší? Je to vzdelávanie, rodina, úloha medzinárodných organizácií či vplyv médií?

Všetky sú rovnako dôležité. Média hrajú dôležitú úlohu a len zriedka je to úloha negatívna. Kultúra je zas len iný spôsob podpory medzikultúrneho dialógu. Filmy v Indii odviedli dobrú službu pre vzdelávanie verejnosti ohľadom harmónie spoločnosti. Aj vzdelanie je veľmi dôležité, pretože práve prostredníctvom vzdelávania ľudia formujú svoju osobnosť.

Takisto rodina: nejde len o vychovávanie detí, ale aj o to, aby rodiny a komunity nezavádzali na istej úrovni prekážky, ktoré bránia vzájomnej výmene. Dohodnuté sobáše napríklad stále existujú a častokrát sú tabu. Dokonca aj v takzvaných civilizovaných spoločnostiach. Je tiež dôležité, aby o týchto veciach hovorili politici otvorené. Dôstojnosť ľudských bytostí musí byť stredobodom všetkých slobôd - či už ide o náboženskú slobodu, slobodu prejavu či právo nebyť zneužívaným.

Pred poslancami ste citovali bývalého generálneho tajomníka OSN Butrusa-Butrusa Gálího: "Sme rovnakí a zároveň odlišní." Čím sa vzájomne podbáme? Ako môže bežný občan EÚ podporiť myšlienku medzikultúrneho dialógu?

V minulosti som pracovala v jednej z najmenej privilegovaných oblastí spoločnosti a pre týchto ľudí je ich dôstojnosť rovnako dôležitá ako dôstojnosť tých, ktorí sú viac privilegovaní. Ak niekoho budete ponižovať, bez ohľadu na farbu pleti či náboženské presvedčenie tejto osoby, pocit, ktorý vyvoláte, je univerzálny. Takže v tomto sme rovnakí. Môžeme sa však odlišovať našou vierou, našim prístupom k životu, našimi duchovnými myšlienkami. Takže v mnohých veciach sme rovnakí, no zároveň odlišní.

Európa je veľmi privilegovaný región a jej občania majú množstvo schopností. Občania musia byť v prvom rade lídrami svojho politického líderstva a nie naopak. Bežní občania sú tí, ktorí by mali ukazovať smer, predkladať správne modely správania sa aj v prípade, že to znamená prijať nepopulárne kroky. Pre občanov v Európe je to reálnejšie než inde vo svete.

Niekedy sa vrvá, že konflikt je zaujímový, zatiaľ čo harmónia je nudná. Ako presvedčiť médiá, aby

medzikultúrnemu dialógu venovali toľko priestoru ako náboženským konfliktom?

Médiá ľuďom prinášajú to, čo ľudia chcú vidieť. Ak je v dialógu konflikt, médiá naň poukážu. Ak ide o nudný dialóg alebo o dialóg, kde si ľudia vzájomne držia chrbát, médiá to pravdepodobne neukážu.

Takže ste do budúcnosti optimistkou?

Som optimistkou, pretože kdekoľvek som bola, stretla som väčšinu ľudí ochotných žiť v rôznorodosti. Menšina si častokrát berie ostatných za rukojemníkov. Z tohto dôvodu si myslím, že keď vlády a tí, ktorí ovplyvňujú verejnú mienku, pripravujú stratégie, musia vypočuť väčšinu, ktorá je proti násiliu, proti diskriminácii a náboženskému prenasledovaniu.

Dalajláma objektívom fotoaparátu

Vo štvrtok 4. decembra vystúpil v Európskom parlamente dalajláma. Budhistický duchovný vodca sa vo svojom príhovore zameral na šťastie a univerzálne ľudské hodnoty. Dotkol sa tiež problematiky Tibetu.

Prioritou posledného hosta EP v rámci Európskeho roka medzikultúrneho dialógu je presadzovať hodnoty ako ľudskosť a srdečnosť. Predseda EP Hans-Gert Pöttering na margo aktivít dalajlámu zdôraznil, že svojim "nenásilným prístupom ukazuje mimoriadny príklad oddaného a mierového boja za hodnotnú vec".

Návštevu 14. dalajlámu zachytil svojim objektívom aj náš fotograf. Fotografie nájdete po kliknutí na obrázok.

Rabín Jonathan Sacks: Urobte hrdinov z umiernených

V stredu 19. novembra do Parlamentu zavítal hlavný rabín britského Spoločenstva (Commonwealth) Jonathan Sacks. V pléne vystúpil v rámci Európskeho roka medzikultúrneho dialógu. Po jeho prejave sme mu položili viacero otázok. Zaujímal nás najmä jeho pohľad na situáciu na Blízkom východe a multikulturalizmus.

Európa a Amerika ponúkajú trochu iný model pre spoločnosť, v ktorej žijú ľudia s rôznymi rasami a vierovyznaním. Čo sa vzájomne môžme naučiť?

"Američania vždy museli integrovať nových pristáhovalcov, takže koncept dohody bol vždy súčasťou politickej kultúry USA. Tento koncept však pochádza z európskej politickej kultúry po období reformácie a veľmi čerpá z hebrejskej biblie. Myslím si, že Európa sa musí vrátiť k tomuto konceptu, ktorý má moc zjednotiť rôzne skupiny z rôznych kultúr. Hovorí sa v ňom: "My ľudia sme sa spojili." - ide o veľmi zahrňujúcu formu politickej identity. Ak chcete vybudovať spoločnosť, musíte medzi staviteľov zahrnúť všetkých. Ak totiž k niečomu prispejete, patríte k tomu.

Takže USA prevzali túto myšlienku z Európy. Vypožičali si ju a používajú ju, zatiaľ čo Európa na ňu úplne zabudla. Vznikla v 17. storočí, keď európske národy museli nájsť cestu vlastného zjednotenia. Iné spôsoby neboli také dobré. Romantická reakcia proti racionalizmu v 19. storočí vytvorila národné štáty založené na rase. Ak založíte svoj národ na rase alebo na náboženstve, vznikne exkluzívny národ. Vieme, kam to viedlo: dve svetové vojny a holokaust, takže touto cestou sa už nikdy nemôžeme vydať."

Sami ste sa stretli s radikálnymi muslimami. Vedeli ste spoločne diskutovať?

"Podmienkou komunikácie s niekym je, že dotyční uznajú vaše právo rozprávať, uznajú, že ste partnerom v dialógu. Niekoľko, kto úplne popiera moju existenciu, alebo moju identitu, alebo moje právo mať práva, nemôže byť partnerom v dialógu. Takže otázkou nie je ako rozprávať s extrémistami, ale ako rozprávať s umiernenými takým spôsobom, aby sme izolovali extrémistov.

Európa musí dať práva umierneným, aby extrémistov vytlačila na okraj. To je politická výzva, pretože bohužiaľ médiá extrémistov posilňujú. Ak unesiete ropný tanker, alebo necháte niečo vybuchnúť, či zabijete ľudí, máte publicitu. Takže samotná štruktúra médií predstavuje extrémistov neovplyvneným mladým ľuďom ako model hodný nasledovania. Stávajú sa hrdinami. A potom mladí ľudia vrvia: "Chcem byť ako oni." A pokiaľ proti tomu nezakročíme, obávam sa, že všetci máme problém. Takže nekomunikujte s extrémistami, urobte hrdinov z umiernených."

Ked' sme už pri Blízkom východe... Nemali by byť náboženstvá skôr nástrojom porozumenia ako príčinou bojov?

"Náboženstvo je ako počasie. Niekedy svieti slnko a vy počasie milujete. Inokedy je zima a mokro a nemôžete ho vystať. Neexistuje niečo ako náboženstvo bez dobrých a zlých prvkov. V období rýchlych zmien, nestability, neistoty a strachu sa ľudia obracajú na tých, ktorí im ponúkajú istotu a sú to vždy extrémisti. Pre nich je svet jednoduchý: my máme pravdu, oni sa mýlia. Skutočnými hrdinami pri politickej nestabilite a náboženskom extrémizme sú tí ľudia, ktorí oponujú extrémistom v rámci svojho náboženstva. Niektorí boli za to zavraždení, iní exkomunikovaní. Postaviť sa proti extrémistom si vyžaduje odvahu. Ak to však dokážete urobiť so zmyslom pre humor a zjednotiť tak ľudí, môžete ich poraziť."

Medzi izraelskými a palestínskymi náboženskými vodcami sú ľudia, ktorí silno podporujú mier a uznávajú pravú religiozitu druhej strany. Sú vo väčšine? Na tom nezáleží, pretože potrebujete staviteľov mostov a nech je ich veľa či málo, musíte vyzdvihnúť ich hodnotu a týmto spôsobom to využiť."

Ked' sa obzrieme do histórie, existuje vôbec nejaká nádej, že rôzne náboženstvá spolu budú existovať v mieri?

"Ľudia si mylia optimizmus s nádejou, pričom medzi nimi je rozdiel. Optimizmus je viera, že veci sa pohnú správnym smerom. Nádej je viera, že ak dostatočne tvrdo pracujeme, možno uvidíme, ako sa veci hýbu správnym smerom. Optimizmus je pasívnu cnotou, nádej je aktívnu. Človek nepotrebuje odvahu, aby bol optimistom, stačí istá miera naivitu. Mať nádej však vyžaduje veľa odvahy."

Ked' si uvedomíme, čo všetko naši ľudia za tých viac ako 3000 rokov prežili, žiadny Žid, ktorý pozná židovskú história, nemôže byť optimistom. Žiadny Žid sa však tiež nemôže vzdať nádeje. Národnou hymnou Izraela je "nádej". Úlohou nás, náboženských vodcov, je byť agentmi nádeje v zúfajúcom svete. Schopnosť dúfať si vyžaduje húževnatosť a aj odvahu. O alternatíve sa však nemá uvažovať - politika zúfalstva je totiž vždy nebezpečnou politikou."

Patria vtipy k nádeji?

"Jednoznačne! Humor je prvý bratranec nádeje. Dokonca som predsedovi Pötteringovi navrhol, aby po Európskom roku medzikultúrneho dialógu skúsil Európsky rok humoru. Myslel som to ako žart."

Fotogaléria: Arabský týždeň v EP

Tento týždeň boli priestory EP vyhradené arabskej kultúre a politike. V rámci Európskeho roka medzikultúrneho dialógu sa uskutočnilo viacero seminárov a diskusíi, na ktorých sa zúčastnili nielen europoslanci, ale aj zástupcovia arabských štátov.

K programu sa pridali aj parlamentné výbory, ktoré sa v dňoch 3. až 7. novembra viac zamerali na niektoré otázky arabského sveta. Poslancov zaujímalo, aká je tamojšia situácia v oblasti ochrany ľudských práv, vysokoškolského vzdelávania či obchodovania s ropou.

Parlamentné priestory sa medzitým zmenili na galériu či koncertné sály. Návštevníci sa tak mohli zoznať s dielami arabských umelcov, hudobníkov a spevákov.

Uplynulý týždeň zachytil aj náš fotoreportér. Arabský týždeň si tak môžete pozrieť v obrazoch. Stačí kliknúť na fotografiu.

Ekumenický patriarcha Bartolomej I.: "V Európe je miesto pre každého"

V stredu 24. septembra do Parlamentu zavítala jeho svätošť ekumenický patriarcha Bartolomej I. Je považovaný za bojovníka za náboženskú slobodu v Turecku a propagátora dialógu medzi náboženstvami. Bartolomej I. vo svojom vystúpení podčiarkol význam medzikultúrneho dialógu a ocenil európsku integráciu ako projekt podporujúci mier a toleranciu. Podporil tiež snahu Turecka vstúpiť do EÚ.

Dnes ste ako predstaviteľ náboženstva vystúpil v politickej inštitúcii. Ako vnímate vzťahy medzi náboženstvom a politikou na európskej úrovni?

"Náboženstvo a politika jestvujú vedľa seba, pretože slúžia človeku, jestvujú kvôli človeku. Politik nemôže skrývať svoju vieri, svoje náboženstvo, pretože sú súčasťou jeho osobného rozpoloženia a súčasťou spôsobu, akým vykonáva svoju prácu. Európska kultúra je založená na kresťanskej viere, na poučení z Evanjelia – to však neznamená, že by sme mali nekresťanov z Európy vylúčiť. Súžitie kresťanov a nekresťanov prináša vzájomné obohatenie."

Vašou prioritou je dialóg medzi náboženstvami. Ako by ste charakterizovali aktuálne vzťahy medzi kresťanmi a muslimami v Európe?

"Prítomnosť niekoľkých miliónov muslimov v Európe je dnes jednoducho realitou. My kresťania, čiže väčšina, ako aj tí, ktorí tvoria menšinu, sa musíme usilovať žiť v harmónii ako deti tohto istého Boha. Žiadna menšina, vrátane muslimov, by nemala žiť oddelene: mali by byť plnou súčasťou spoločnosti, ktorá ich privítala a mali by prevziať od väčšiny to najlepšie, čo ponúka."

Európska spoločnosť je otvorená. V mnohých európskych mestách boli postavené mešity (dokonca aj v centre katolíckej viery v Ríme) a je to prirodzené. Aj v Aténach by mal byť mešita, aby sa muslimovia mohli modliť, kedy chcú. Musí to však fungovať obojstranne. Je napríklad nespravidlivé, že v Saudskej Arábii nie je možné postaviť kresťanský kostol. V Konštantínopole sme malou kresťanskou komunitou, sme však tureckí občania a ako menšina si dôkladne plníme svoje povinnosti voči štátu. Nie vždy sa nám však dostane rovnakého zaobchádzania ako s muslimami, ktorí tvoria väčšinu. Zarmucuje nás, keď sa cítime ako druhotriedni občania."

Volajú vás „Zeleným patriarchom“, pretože podporujete ochranu životného prostredia. Prečo sa angažujete v tomto smere?

"Záujem o ekológiu som zdedil od môjho predchodcu, zosnulého patriarchu Dimitriosa, ktorý ustanovil 1. september za deň modlitby za ochranu životného prostredia. Ide o naliehavú a vážnu otázku na celom svete. Každý deň sa dozvedáme o škodách spôsobených hurikánmi, záplavami a všeobecne klimatickými zmenami."

Bol som sa pozrieť na spúšť, ktorú zanechala Katrina v New Orleans. Musíte to vidieť na vlastné oči, aby ste boli schopní uvedomiť si obrovský rozmer škôd. Cirkev má povinnosť zareagovať. Musí zlepšiť informovanosť verejnosti, predovšetkým mladých ľudí, pretože budúcnosť planéty je v ich rukách. Problematika životného prostredia sa dotýka nás všetkých – kresťanov i nekresťanov, pretože planéta Zem je našim spoločným domovom, našim „oikos“. Slovo „ekológia“ pochádza od výrazu „oikos“, čo v gréckine znamená „domov“. Keď udrie hurikán, nerobí rozdiely..."

V priemere každé dva roky organizujeme sympózium, na ktoré pozývame nielen kresťanov, ale aj ľudí iných vierovyznaní a odborníkov (biológov, ochranárov, klérus). Snažíme sa podporovať dialóg medzi vedou a náboženstvom. Máme už praktické výsledky. Nedávno sme napríklad v Amazonskom pralese na vlastné oči videli, ako sa stínajú stromy, aby sa mohla pestovať sója. Bol tam aj anglikánsky biskup z Liverpoolu. Veľmi sa ho to dotklo, bol nazostený, z toho, čo sa tam deje a keď sa vrátil do svojej diecézy v Liverpoole,

presvedčil miestne úrady, aby v ich prístave zakázali vstup lodiam s brazílskou sójou na palube. Lesy v Brazílii produkujú obrovské množstvá kyslíka a preto sa týkajú nielen Brazílii, ale celej planéty."

Angažujete sa v medzináboženskom dialógu a tiež v otázke vzťahov medzi Tureckom a jeho susedmi. Myslite si, že táto činnosť nejakým spôsobom ovplyvní prístupové rokovania medzi Tureckom a EÚ?

"Turecko má dobré vzťahy so všetkými svojimi susedmi, vrátane Grécka, Bulharska a Rumunska, troch pravoslávnych krajín a dnes členov EÚ. Tieto vzťahy pomôžu Turecku v prístupových rokovanach. Pomôžu aj ľuďom zo širšieho okolia, ktorí sa namiesto vzájomného zabíjania a míňania miliárd na vyzbrojovanie môžu naučiť nažívať v mieri a používať peniaze radšej na verejnú výstavbu, vzdelávanie než na nákup zbraní.

Mnohí tvrdia, že Turecko, ako takmer úplne muslimská krajina, nemá miesto v Európe. My veríme, že odlišné náboženstvo by nemalo byť prekážkou. Ak Turecko splní všetky kritériá kandidátskej krajiny, môže byť do EÚ priaté aj napriek tomu, že jeho obyvateľstvo je muslimského náboženstva. Je to iný svet, ale môže existovať spoločne s kresťanským svetom, pretože tomu tak v minulosti bolo na mnohých miestach sveta. V Európe je miesto pre každého, pokiaľ sa prispôsobíme a vyhneme sa nažívaniu v getách."